

Піддубна Вікторія Федорівна,
кандидат юридичних наук, доцент
кафедри міжнародного права і міграційної політики
Західноукраїнського національного університету

Правові проблеми визначення поняття транснаціональних корпорацій

Глобалізаційні процеси які відбуваються у світі сьогодні здійснюють певний вплив на економічні в т. ч. трудові відносини і їх розвиток. Глобалізацію можна визначити як процес розширення глобальних зв'язків, інтеграцію і взаємозалежність в економічній, соціальній, технологічній, культурній, політичній і інституційних сферах. Економічні аспекти глобалізації є найбільш помітними і важливими з них. До останніх відносяться такі як посилення економічної конкуренції між країнами, міжнародна торгівля, фінансові потоки і прямі іноземні інвестиції Транснаціональних корпорацій (ТНК). Глобалізація має як позитивні фактори, зокрема, підвищує конкурентоздатність як на рівні компаній, так і на національному рівні, що спонукає керівництво компаній і урядів приймати стратегії, які спрямовані на підвищення ефективності праці з точки зору продуктивності, якості та інновацій, так і негативні, зокрема незахищеність трудових прав працівників ТНК. Наслідками впливу глобалізації на ринок праці є: 1) флексибілізація ринків праці; 2) зростання трудової міграції; 3) поширення нетипових і нестандартних форм зайнятості; 4) зміна змісту праці і умов праці; 5) різноманітність навичок і умінь, необхідність навчання на протязі всього життя [1]. Таким чином формується нова модель ринку праці у світі яка потребує віднайти справедливий баланс між тим що необхідно забезпечити гнучкість ринку праці, підвищення ефективності підприємств, впровадження інновацій і соціальний захист працівників[2].

Транснаціональні корпорації відіграють дуже важливу роль у світі на ринку праці. Основними ознаками ТНК є такі: 1) власники компанії є резидентами різних країн; 2) підприємства і філії ТНК розташовані в двох чи більш країнах; 3) компанія реалізує продукцію більш ніж в одній країні. Аналізуючи інформацію про діяльність ТНК у світі, можна констатувати про те, що останні мають економічну і соціальну характеристики. Економічна складова ТНК полягає в тому, що такі компанії підвищують продуктивність праці, інтенсивність виробництва, нарощують виробничі потужності для випуску нових товарів і послуг, залучаючи інвестиції і інновації. Соціальна складова ТНК виражається в тому, що для того щоб підвищити конкурентоспроможність, останні переміщують свої комерційні підприємства у країни, де робоча сила дешева і працівники менш захищені. Багато країн намагаючись залучити іноземні інвестиції,

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Kaia Philips, Raul Eamets. *Impact of Globalisation on Industrial Relations*. University of Tartu. URL: https://www.researchgate.net/publication/268356682_Impact_of_Globalisation_on_Industrial_Relations.
2. Leeladhara Mangalpady Bhandary *Corporate Social Responsibility and Human Rights – Role of the International Organisations to Regulate Business Corporations for Violating Human Rights: A Socio-Legal Study*. URL: <http://pubs.sciepub.com/jbms/7/2/5/index.html>.
3. Швецова О. *Правовая природа транснациональных корпораций*. URL: <https://evolutio.info/ru/journal-menu/2008-4/2008-4-shevцова>.
4. Шимон С.І *Цивільне і торгове право зарубіжних країн*. URL: <https://buklib.net/books/21889/>.
5. *Корпоративне право крізь призму судової практики* : монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатеевої. Харків : ЕКУС, 2021. 512 с.

приймають участь в торгах проти один одного, щоб мати можливість знизити рівень заробітної плати і умов праці. Таким чином, в країнах це здійснюють свою діяльність комерційні підприємства ТНК рівень життя стагнує і знижується.

На сьогодні правовий статус ТНК є невизначеним. В юридичній літературі щодо терміну ТНК застосовуються такі визначення: 1) багатонаціональне підприємство (компанія) (МНП) і власне ТНК. Зміст вказаних понять є тотожним. Для держав англосаксонської правової системи притаманним є поняття корпорації, для континентальної системи характерним є термін підприємство. В доктрині міжнародного права питання правової природи транснаціональних корпорацій є дискусійним. Так, виділяють три підходи: на думку однієї групи вчених, ТНК є юридичними особами приватного права, які мають у своєму капіталі іноземні інвестиції і які є міжнародними по сфері своєї діяльності, інша група вважає, що ТНК можна віднести до юридичних осіб публічного права, оскільки це міжнародна юридична особа, яка створена на підставі міжнародного договору і позбавлена певної державної приналежності, третя група вважає, що ТНК являє собою об'єднання юридичних осіб різної державної належності, яка взагалі не може мати статус юридичної особи [3]. Вважаємо що будь яка корпорація повинна мати статус юридичної особи, але в той же час не всі юридичні особи є корпораціями. Будь-яка національна система має свою систему юридичних осіб, які класифікуються за різними критеріями. Принциповою відмінністю класифікації юридичних осіб в континентальній і англосаксонській правовій системах є те що, юридичні особи в континентальній системі поділяються на товариства і установи, а в системі загального права є поділ юридичних осіб на корпорації і компанії. За правом Англії і США всі юридичні особи є корпораціями, але в той же час не всі корпорації наділені статусом юридичної особи [4]. Поняття товариство в континентальній системі може бути наближеним за змістом до поняття корпорації в загальній системі права. В доктрині існує декілька підходів до розуміння категорії «корпорація»: 1) це лише господарські організації, статутний капітал яких поділено на частки (АТ, ТОВ); 2) це виключно господарські товариства; 3) всі юридичні особи, засновані на відносинах членства; 4) лише підприємницькі юридичні особи. Корпорації як юридичній особі притаманні такі ознаки, як об'єднання капіталів, майнова участь учасників у корпорації, діяльність на основі статуту та установчого договору, складне корпоративне управління [5]. Також до основних ознак корпорацій відносять ознаку членства в ній інших фізичних чи юридичних осіб [5]. Корпорації поділяються на комерційні та некомерційні. ТНК діють в міжнародному обігу з метою отримання надприбутків, тому ТНК є комерційною корпорацією яка повинна мати статус юридичної особи. Щодо віднесення ТНК до юридичних осіб публічного права, то вважаємо що останні не можна віднести до вказаного типу юридичних осіб. Юридичні особи публічного права як правило створюються у розпорядчому порядку і діють з метою задоволення публічного, суспільного інтересу, натомість ТНК діють з метою отримання прибутків і задовольняють інтереси тих численних підприємств які входять до ТНК.

